

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ **Π.Ε. ΣΕΡΡΩΝ**
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ & ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Πληροφορίες : Ρόιδος Νικόλαος
Κουτσουμαράκης Αναστάσιος
Διεύθυνση : Τέρμα Ομονοίας, 62125 Σέρρες
Τηλέφωνο : 23213-55200, 55207
Fax : 23213-55108
E-mail : koutsoumarakis@serres.pkm.gov.gr

Σέρρες 29 Νοεμβρίου 2018
Αρ. Πρωτ: 24910

Προς:
Περιφερειακό Κέντρο Προστασίας Φυτών
και Ποιοτικού Ελέγχου Καβάλας
Αγ. Λουκάς – Τέρμα Αμυνταίου
65110 Καβάλα
E-mail: miliadou@minagric.gr
dsyropoulos@minagric.gr
(Αποστολή με e-mail)

Κοιν.
Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας
και Κτηνιατρικής Π.Κ.Μ.
Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης
26^{ης} Οκτωβρίου 64

Θέμα: «Αξιολόγηση του προγράμματος Γεωργικών Προειδοποιήσεων ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας της βαμβακοκαλλιέργειας, για το έτος 2018»

Σχετ.: Η υπ' αριθμ. πρωτ.: 5572/75891/30-5-2018 απόφαση ΥΠΑΑΤ.

Σε εφαρμογή της παραπάνω απόφασης, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω, ως αξιολόγηση του Προγράμματος Γεωργικών Προειδοποιήσεων Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας της Βαμβακοκαλλιέργειας της Π.Ε. Σερρών, για το έτος 2018:

A. Μετεωρολογικά στοιχεία

Την φετινή καλλιεργητική περίοδο είχαμε στην περιοχή μας το πιο «παράδοξο», από πλευράς καιρικών συνθηκών, καλοκαίρι. Καθημερινές, σχεδόν, βροχές όλο τον Μάιο, οι οποίες συνεχίστηκαν, πιο αραιά, μέχρι τις αρχές Αυγούστου. Στη συνέχεια επεκράτησε ανομβρία και καλές θερμοκρασίες που βοήθησαν την καρποφορία, το άνοιγμα και, τέλος, την συγκομιδή του προϊόντος, η οποία έγινε κάτω από ιδανικές συνθήκες. Έβρεξε μετά **3,5 μήνες**, στις 18 Νοεμβρίου.

Τους δύο τελευταίους μήνες του 2017 οι καιρικές συνθήκες επέτρεψαν το σωστό όργωμα των χωραφιών.

Ο καιρός του 2018, κατά μήνα, περιγράφεται παρακάτω:

Ιανουάριος: Στεγνός μήνας με όχι ιδιαίτερα χαμηλές θερμοκρασίες.

Φεβρουάριος: Αρκετές βροχερές μέρες, χωρίς μεγάλα ύψη βροχής. Θερμοκρασίες κανονικές για την εποχή.

Μάρτιος: Πολλές ασθενείς βροχοπτώσεις. Οι θερμοκρασίες και αυτό το μήνα ενός ήπιου χειμώνα.

Απρίλιος: Απουσία βροχών, υψηλές σχετικά θερμοκρασίες.

Μάιος: Ο πιο χαρακτηριστικός μήνας του φετινού παράδοξου καλοκαιριού. Καθημερινές σχεδόν βροχές, οι περισσότερες μεγάλου ύψους. Καλές θερμοκρασίες.

Ιούνιος: Συνεχίστηκαν, πιο αραιά, οι βροχές του Μαΐου. Θερμοκρασίες κανονικές.

Ιούλιος: Συνεχίστηκε και αυτόν το μήνα το «παράδοξο» καλοκαίρι, με ασυνήθιστες συχνές βροχοπτώσεις. Θερμοκρασίες πιο μέτριες από τις συνηθισμένες γι αυτόν το μήνα.

Αύγουστος: Μετά μια βροχή στις 3 Αυγούστου, εμφανίστηκε η εικόνα ενός κανονικού καλοκαιριού. Χωρίς βροχές και κανονικές για την εποχή, όχι ιδιαίτερα υψηλές, θερμοκρασίες.

Σεπτέμβριος: Καλοκαιρία επεκράτησε ολόκληρο το μήνα, ανομβρία και υψηλές, για την εποχή, θερμοκρασίες – πλην του τελευταίου πενθημέρου.

Οκτώβριος: Ευνοϊκός καιρός για την συγκομιδή, χωρίς βροχές και ψηλότερες από τις κανονικές θερμοκρασίες.

Νοέμβριος: Συνεχίστηκε μέχρι τις 17 του μήνα ο εξοργιστικά καλός καιρός για την συγκομιδή του βαμβακιού. Στις 18 του μήνα ήλθε η πρώτη, ουσιαστική βροχόπτωση μετά τις 3 Αυγούστου και έπεσε η θερμοκρασία.

Παρατηρήσεις:

1. Η περιγραφή του καιρού προκύπτει από δικές μας καθημερινές σημειώσεις-παρατηρήσεις.
2. Τα αριθμητικά στοιχεία (ημέρες βροχής, ύψος βροχής, κ.λ.π.), είναι από το μετεωρολογικό σταθμό της Ε.Μ.Υ., στην πόλη των Σερρών.

B. Αγρολογικά στοιχεία- καιρός πριν τη σπορά.

Οι βροχές στα τέλη Οκτωβρίου, τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2017, τροφοδότησαν το έδαφος με την αναγκαία υγρασία, ώστε να γίνουν στο ρώγο τους τα οργώματα στα βαμβακοχώραφα. Ο στεγνός Ιανουάριος του 2018 βοήθησε να γίνουν οι επόμενες κατεργασίες (ρίπερ κ.λ.π.), σε καλές συνθήκες.

Τον Φεβρουάριο και Μάρτιο είχαμε επαρκείς, κανονικές βροχοπτώσεις.

Ο στεγνός Απρίλιος επέτρεψε να γίνουν οι τελικές κατεργασίες προετοιμασίας της σποροκλίνης χωρίς προβλήματα.

Γ. Βιολογική εξέλιξη της βαμβακοκαλλιέργειας κατά βλαστικό στάδιο

I. Σπορά: Η σπορά έγινε με καλές καιρικές συνθήκες. Σε όλα σχεδόν τα χωράφια είχε προετοιμαστεί καλά η σποροκλίνη. Οι παραγωγοί, παρά τις καλές θερμοκρασίες που επεκράτησαν μετά το Πάσχα (8/4), συγκρατήθηκαν και ανέμεναν μέχρι τις 20 Απριλίου (που είναι μία ασφαλής ημερομηνία για την περιοχή μας), για να εντατικοποιήσουν την σπορά. Έτσι, λίγοι παραγωγοί ξεκίνησαν την σπορά κατά τις 15 – 17 Απριλίου, εντάθηκε η σπορά στις 20 Απριλίου και ολοκληρώθηκε, ουσιαστικά, στα τέλη του μήνα.

II. Φυτρώματα: Οι θερμοκρασίες ήταν υψηλές για την εποχή και ευνοϊκές για το φύτευμα. Στα περισσότερα χωράφια, όμως, λόγω της έλλειψης βροχών για μεγάλο διάστημα, δεν υπήρχε η απαραίτητη υγρασία. Συστήσαμε στους παραγωγούς να προχωρήσουν, χωρίς χρονοτριβή, σε ποτίσματα φυτρώματος, ώστε να αξιοποιήσουν τις επικρατούσες υψηλές θερμοκρασίες. Όσοι παραγωγοί πότισαν χωρίς καθυστέρηση, πέτυχαν ένα πολύ καλό φύτευμα. Λίγοι παραγωγοί που ολιγόρησαν και άργησαν να ποτίσουν, οψίμισαν το φύτευμα και τους πρόλαβαν οι συνεχείς βροχές

(που σημειώθηκαν σχεδόν καθημερινά στο διάστημα 6 – 28 Μαΐου), με τα φυτά στο ευαίσθητο, για σηψιρριζίες, στάδιο των κοτυληδόνων.

Οι παραπάνω βροχές δημιούργησαν έντονη ανησυχία για σηψιρριζίες. Ευτυχώς δεν συνοδεύτηκαν από πτώση των θερμοκρασιών, που είναι βασικός παράγοντας για την εκδήλωσή τους. Έτσι, σημαντικές σηψιρριζίες εκδηλώθηκαν μόνο σε χωράφια που κράτησαν νερό είτε γιατί δεν αποστραγγίζονταν καλά, είτε γιατί δέχτηκαν υπερβολικές βροχοπτώσεις. Στις 18 και 20 Μαΐου, σημειώθηκαν έντονες καταιγίδες ύψους βροχής (για τις δυό μέρες) μεταξύ 65 και 85 mm, ανάλογα με την περιοχή. Οι εντονότερες αυτές βροχές είχαν ως αποτέλεσμα να πλημμυρίσουν σημαντικές εκτάσεις (2.000 στρέμματα, περίπου), σε περιοχές με χαμηλό υψόμετρο. Τις επόμενες μέρες, στα περισσότερα από αυτά τα χωράφια, τα νερά υποχώρησαν αλλά έμειναν και χωράφια με υπερβολική υγρασία ή πλημμυρισμένα. Σε αρκετά απ' αυτά έγινε επανασπορά (με το μειονέκτημα της πολύ όψιμης εποχής) και λίγα που άργησαν πολύ να στραγγίσουν έμειναν προς αποζημίωση από τον ΕΛΓΑ.

Οι συνολικές επανασπορές κινήθηκαν στο συνηθισμένο ποσοστό, του 5% των εκτάσεων.

III. Εξέλιξη των βαμβακοφυτειών

α) Εξέλιξη των νεαρών βαμβακοφύτων μέχρι την εμφάνιση των χτενιών (10-15/6).

Οι βροχές του Μαΐου συνεχίστηκαν, πιο αραιά, μέχρι και τα μέσα Ιουνίου, χωρίς σοβαρές επιπτώσεις στα φυτά που είχαν, εν τω μεταξύ, μεγαλώσει και έπαυσαν να είναι ευπρόσβλητα. Σημειώθηκαν διάσπαρτα και κάποιες περιορισμένης έκτασης χαλαζοπτώσεις.

Στα μέσα Ιουνίου η κατάσταση των βαμβακοφυτειών ήταν καλή, με τα φυτά στο στάδιο εμφάνισης των χτενιών.

β) Από την εμφάνιση των χτενιών μέχρι την έναρξη της ανθοφορίας (περίοδος από 15/6 - 2/7).

Σοβαρές βροχοπτώσεις στα τέλη Ιουνίου. Η εξέλιξη της καλλιέργειας καλή με τις περισσότερες φυτείες να εισέρχονται πρώιμα στην ανθοφορία, στο διάστημα 28 Ιουνίου – 2 Ιουλίου.

γ) Έναρξη της ανθοφορίας μέχρι το δέσιμο του 50% των ανθέων (περίοδος από 2/7-5/8).

Συνεχίστηκε και σ' αυτό το χρονικό διάστημα το «παράδοξο» φετινό καλοκαίρι με βροχές μέχρι τις 3 Αυγούστου. Σημαντική χαλαζόπτωση που σημειώθηκε στις 23 Ιουλίου, έπληξε καίρια τις βαμβακοφυτείες κάποιων κοινοτήτων. Οι μέτριες θερμοκρασίες αυτής της περιόδου απέτρεψαν την πτώση καρποφόρων οργάνων, με τα φυτά να συγκρατούν το σύνολο, σχεδόν, της καρποφορίας.

Σε πολλά χωράφια, ιδίως σε εδάφη που ευνοούν την υπερβολική ανάπτυξη, χρειάστηκαν και έγιναν εφαρμογές με ανασχετικά ανάπτυξης. Αυτή η καλλιεργητική επέμβαση ήταν κρίσιμη για τη φετινή καλλιεργητική περίοδο και έγιναν περισσότερες εφαρμογές, σε σχέση με τις κανονικές χρονιές.

δ) Καρποφορία με καρπόδεση του 50% των ανθέων, έως και άνοιγμα των πρώτων καρυδιών (περίοδος 5/8 έως 30/8).

Ευνοϊκός ο καιρός του Αυγούστου. Μετά το πρώτο 3ήμερο του μήνα, σταμάτησαν οι βροχές και είχαμε συνεχή καλοκαιρία με κανονικές θερμοκρασίες. Αυτές οι καιρικές συνθήκες ήταν ευνοϊκές για τη βαμβακοκαλλιέργεια – βοήθησαν την πρωίμιση και πλούσια καρποφορία των φυτών.

Αυξημένη ήταν η ανάγκη για ποτίσματα, που αποδείχθηκαν κρίσιμα γιατί τα φυτά δίψασαν απότομα, καθώς, λόγω των συνεχών βροχοπτώσεων, δεν είχαν αναπτύξει βαθύ ριζικό σύστημα.

ε) Άνοιγμα πρώτων καρυδιών έως άνοιγμα του 50% των καρυδιών (1-25/9).

Συνεχίστηκαν οι καλές καιρικές συνθήκες το Σεπτέμβριο, που βοήθησαν το άνοιγμα των καρυδιών. Οι υψηλές, για την εποχή θερμοκρασίες έκαναν απαραίτητη τη συνέχιση των ποτισμάτων μέχρι την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, στα εξωχώραφα. Όσοι παραγωγοί διέκοψαν πρόωρα τα ποτίσματα, είχαν αρνητικές επιπτώσεις στις αποδόσεις των χωραφιών τους.

Δ. Πληθυσμιακή εξέλιξη των επιβλαβών οργανισμών που παρατηρήθηκαν

Κανένας εχθρός δεν είχε μεγάλη έξαρση την φετινή χρονιά.

Ιδιαίτερη ήταν φέτος η εμφάνιση των ιασίδων. Η τελευταία χρονιά που είχε αξιόλογους πληθυσμούς αυτός ο εχθρός στην περιοχή μας, ήταν το 2014. Έκτοτε χάθηκε, σχεδόν, για τρία χρόνια και ξαναπαρουσιάστηκε έντονα φέτος, από την αρχή της καλλιεργητικής περιόδου. Όπως και παλαιότερα, η προσβολή ήταν πιο έντονη στις λειόφιλες ποικιλίες.

Η εξέλιξη των άλλων εχθρών είχε ως εξής:

Το πράσινο σκουλήκι. Η εκδήλωση της προσβολής, στις τρεις γενιές, ήταν η εξής:

1^η γενιά: Εμφανίστηκε στις τελευταίες μέρες του Ιουνίου και ήταν από τις πιο υποτονικές των τελευταίων ετών. Η μεγάλη πλειοψηφία των παραγωγών ακολούθησε και φέτος τις υποδείξεις μας και απέιχε από χημικούς ψεκασμούς. Έχει εδραιωθεί η πεποίθηση ότι πρόκειται για ακίνδυνη γενιά.

2^η γενιά: Εμφανίστηκε περί την 30^η Ιουλίου. Κάναμε μία μεγάλη εξόρμηση ενημέρωσης προκειμένου οι παραγωγοί να διατηρήσουν τη ψυχραιμία τους και να αντιμετωπίσουν με σωστό τρόπο την επικίνδυνη αυτή γενιά. Φέτος, όμως, κάτω από την ιδιαίτερα πιεστική δράση των «αντίρροπων δυνάμεων», οι παραγωγοί, μέσα σε ένα κλίμα μεταδοτικού πανικού που διαμορφώθηκε, παρασύρθηκαν στη μεγάλη πλειοψηφία τους σε «προληπτικούς» ψεκασμούς από τις 21-22 Ιουλίου. Στο νεκρό, δηλαδή, διάστημα μεταξύ των δύο γενεών, που το μόνο που υπήρχε προς εξολόθρευση στα χωράφια ήταν τα ωφέλιμα έντομα. Τελικά ήταν τυχεροί γιατί η εμφάνιση της επικίνδυνης αυτής γενιάς ήταν η πιο υποτονική που θυμόμαστε στην περιοχή μας, με πολύ μικρούς πληθυσμούς που μετά βίας έγιναν αντιληπτοί. Και έτσι δεν εισέπραξαν τις συνέπειες αυτής της επιπόλαιης συμπεριφοράς τους.

3^η γενιά: Ασήμαντη εμφάνιση. Όπως όλες τις χρονιές, δεν χρειάστηκε και δεν έγινε καταπολέμηση.

Θρίπας: Επιβεβαιώθηκε και φέτος ότι ο θρίπας είναι εχθρός «ψυχολογικού χαρακτήρα», ο οποίος προκαλεί ανησυχία στο «άχαρο» διάστημα της δύσκολης εκκίνησης, που έχει πάντοτε το βαμβάκι μετά το φύτευμα. Η επίπτωση του στην καλλιέργεια φαινόταν όσο τα φυτά ήταν μικρά. Με το πέρασμα των ημερών και το «ξεκίνημα» των φυτών, η εικόνα των φυτειών βελτιώθηκε και το «πρόβλημα» ξεχάστηκε.

Αφίδες: Ασήμαντη φέτος η εμφάνισή τους.

Λύγκος: Δεν θεωρούμε άξιο λόγου αυτόν τον εχθρό του βαμβακιού. Και φέτος τον προσπεράσαμε χωρίς να του δώσουμε σημασία.

Τετράνυχος: Ασήμαντη η παρουσία του μέχρι τα τέλη Ιουλίου. Με την παύση των βροχών και την άνοδο των θερμοκρασιών τον Αύγουστο, εμφανίστηκε προσβολή σε αρκετά χωράφια, κυρίως σε όσα έγιναν άσκοποι ψεκασμοί για την αντιμετώπιση των ιασίδων.

Αλευρώδης: Η συνήθης εμφάνισή του τον Αύγουστο. Δεν ασχοληθήκαμε με αυτόν τον, δευτερεύουσας σημασίας, εχθρό.

Ρόδινο σκουλήκι: Ανύπαρκτος εχθρός για την περιοχή μας.

Βρωμούσες: Αρκετός λόγος έγινε φέτος για την επίδραση που είχαν οι βρωμούσες (Pentatomidae – Hemiptera), στην βαμβακοκαλλιέργεια. Πολλοί απέδωσαν στη δράση τους το φαινόμενο του κακού ανοίγματος των καρυδιών που παρατηρήθηκε σε αρκετά χωράφια. Συλλέξαμε δείγματα τέτοιων καρυδιών και τα αποστείλαμε στο Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο για εξέταση. Μας απάντησαν ότι κάποια σημάδια στα καρύδια θα μπορούσαν να αποδοθούν σε νύγματα αυτών των εντόμων, αλλά αποδίδουν την καχεκτική ανάπτυξη και το κακό άνοιγμα των καρυδιών μάλλον στις δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες της φετινής καλλιεργητικής περιόδου (υψηλές βροχοπτώσεις εκτός εποχής, ανομοιόμορφες θερμοκρασίες περιβάλλοντος).

Ε. Επιβλαβείς οργανισμοί που παρουσίασαν πληθυσμιακή πυκνότητα ορίου επέμβασης

Επανελημμένως έχουμε διατυπώσει την άποψή μας για την φυτοπροστασία του βαμβακιού, όπως αυτή προκύπτει από την πολυετή σχετική εμπειρία μας. Την περιγράψαμε και φέτος αναλυτικά στο φυλλάδιό μας «**Φυτοπροστασία του βαμβακιού**», το οποίο αναρτήσαμε στη θέση των δελτίων γεωργικών προειδοποιήσεων και μοιράσαμε κατά εκατοντάδες στους βαμβακοπαραγωγούς του νομού μας, στην έναρξη της καλλιεργητικής περιόδου, ώστε από την αρχή να χαραχθεί η σωστή «πορεία» στην αντιμετώπιση των εχθρών του βαμβακιού. Βασικός άξονας της θεώρησής μας είναι ότι ο κυριότερος εχθρός, **ο μοναδικός σοβαρός εχθρός του βαμβακιού στο νομό μας, είναι η δεύτερη γενιά του πράσινου σκουληκιού, τον μήνα Αύγουστο**. Όλοι οι άλλοι εχθροί είναι δευτερεύουσας και τριτεύουσας σημασίας και ως τέτοιοι πρέπει να αντιμετωπίζονται.

Λέμε, επίσης, ότι για την αντιμετώπιση της επικίνδυνης δεύτερης γενιάς του σκουληκιού (όπως και των άλλων εχθρών), είναι **καθοριστικός ο ρόλος των ωφελίμων εντόμων**. Η πυκνότητα των ωφελίμων εντόμων αυτό τον κρίσιμο μήνα, εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από το πώς λειτουργήσαμε από την αρχή της καλλιεργητικής περιόδου, πώς διαχειριστήκαμε τα άλλα επιβλαβή έντομα τους μήνες Ιούνιο και Ιούλιο. Όσες περισσότερες επεμβάσεις με χημικά μέσα γίνονται αυτούς τους μήνες, τόσο το φορτίο των ωφελίμων εντόμων τον Αύγουστο είναι μικρότερο. Τα παραπάνω, καθορίζουν και τη στάση μας απέναντι σε αυτούς τους εχθρούς, η οποία είναι μια στάση «ανοχής». Δεν συστήνουμε ψεκασμούς παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν αποδεδειγμένα η προσβολή έχει υπερβεί το όριο επέμβασης. Το πώς θα πάνε, λοιπόν, τα πράγματα με το σκουλήκι τον Αύγουστο δεν εξαρτάται μόνο από το τι κάνουμε τον Αύγουστο, αλλά και από το τι κάνουμε από την σπορά ως τον Αύγουστο. Στο πλαίσιο αυτό, βάζουμε, κάθε χρόνο, ως κεντρικό στόχο να φθάσουμε στον Αύγουστο χωρίς ψεκασμούς με εντομοκτόνα.

Όπως αναφέραμε παραπάνω, οι ιασίδες ήταν ο εχθρός που παρουσίασε μία ιδιαίτερη εμφάνιση φέτος. Συστήσαμε στους παραγωγούς να αντιμετωπίσουν την περίπτωση στο παραπάνω πλαίσιο της συνεχούς μέριμνας για τα ωφέλιμα έντομα και της αποφυγής άσκοπων και επιζήμιων ψεκασμών. Μόνο στις περιπτώσεις πολύ μεγάλων πληθυσμών, με εμφανείς επιπτώσεις στην καλλιέργεια, έπρεπε να σκεφτούμε την χημική καταπολέμηση και τότε επιλέγοντας, πάλι, μία «ουδέτερη» κατά το δυνατόν χρονική περίοδο γι' αυτόν το ψεκασμό. Τους ενημερώσαμε ότι είναι γενικά δύσκολος ο έλεγχος των ιασίδων με χημική καταπολέμηση και συνήθως οι πληθυσμοί τους επανέρχονται μετά τους ψεκασμούς και στις περισσότερες περιπτώσεις εκείνο που «πετυχαίνουμε» είναι η βλάβη στη βιολογική ισορροπία.

Δυστυχώς, όμως, αρκετοί παραγωγοί, κάτω από την πίεση των «αντίρροπων δυνάμεων», παρασύρθηκαν σε ψεκασμούς (και εκεί που οι πληθυσμοί δεν ήταν αξιόλογοι). Σε όλες, σχεδόν, τις περιπτώσεις δεν αντιμετώπισαν επιτυχώς το πρόβλημα, ενώ λόγω της διατάραξης της βιολογικής ισορροπίας προέκυψε, στις περισσότερες περιπτώσεις, έντονη προσβολή τετρανύχου.

Ο τετράνυχος παρουσίασε έξαρση σε αρκετά χωράφια τον Αύγουστο, κυρίως, όπως προαναφέρθηκε, σε αυτά που έγιναν άσκοποι ψεκασμοί για την Ιασίδα.

Ο βασικός εχθρός για την περιοχή μας, το πράσινο σκουλήκι, εμφάνισε φέτος πολύ μικρούς πληθυσμούς. Ιδιαίτερα στην επικίνδυνη γενιά του Αυγούστου, είχε μία εντελώς υποτονική εμφάνιση, με τους χαμηλότερους πληθυσμούς των τελευταίων δεκαετιών.

Όπως περιγράφηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο οι εχθροί: **Θρίπας, Αφίδες, Λύγκος, Αλευρώδης και ρόδινο σκουλήκι**, δεν μας απασχόλησαν.

ΣΤ. Δραστικές ουσίες που χρησιμοποιήθηκαν και η αποτελεσματικότητά τους

Από το προηγούμενο κεφάλαιο, προκύπτει ότι οι επεμβάσεις για την αντιμετώπιση των Αφίδων, Θρίπα, Λύγκου, ήταν πολύ περιορισμένες. Επιπλέον τη φετινή χρονιά η προσβολή του πράσινου σκουληκιού, ιδιαίτερα, στην επικίνδυνη δεύτερη γενιά, ήταν η υποτονικότερη των τελευταίων δύο δεκαετιών. Ένας ψεκασμός που έγινε για την αντιμετώπισή του, έγινε με λαθεμένο τρόπο, «προληπτικά». Χρησιμοποιήθηκε, αποκλειστικά σχεδόν, το Chlorantraniliprole, αλλά μη उपαρχωσης προσβολής δεν μπορεί να αξιολογηθεί, φέτος, αξιόπιστα η δράση του.

Όσον αφορά τις ιασσίδες, που είχαν ιδιαίτερη εμφάνιση, χρησιμοποιήθηκε το Deltamethrin το οποίο είχε μέτρια αποτελεσματικότητα και οι παραγωγοί, όπως και αναμένονταν, δεν κατάφεραν να απαλλαγούν απ' αυτόν τον εχθρό, παρά τους επαναλαμβανόμενους ψεκασμούς. Όπως αναφέραμε παραπάνω, το μόνο που «κατάφεραν» ήταν να εξολοθρεύσουν τους φυσικούς εχθρούς του τετρανύχου και να προκύψει ένας καινούργιος εχθρός για την καλλιέργειά τους. Οι ψεκασμοί που ακολούθησαν με Abamectin και Etoxazole είχαν καλά αποτελέσματα για τον έλεγχο της προσβολής του τετρανύχου.

Ο περιορισμένος, γενικώς, αριθμός ψεκασμών, δεν μας παρέχει επαρκή στοιχεία για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των Δ.Ο. που χρησιμοποιήθηκαν. Η εικόνα που έχουμε είναι από λίγες μαρτυρίες παραγωγών ή συναδέλφων που διακινούν γεωργικά φάρμακα, αλλά και από δικές μας περιστασιακές παρατηρήσεις. Θα διατυπώσουμε, πάλι, την επιφύλαξή μας για αυτή την προσέγγιση αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των Δ.Ο. και θα επαναλάβουμε την άποψή μας ότι μόνο μέσω πειραματισμού μπορεί να διερευνηθεί αξιόπιστα αυτό το ζήτημα και να έχουμε ασφαλή συμπεράσματα.

Με τα προαναφερθέντα δεδομένα, καταρτίσαμε και τον παρακάτω πίνακα:

α/α	Καταπολεμούμενος εχθρός	Δραστική ουσία	Κατηγορία*	Αποτελεσματικότητα		
				Μέτρια	Καλή	Πολύ καλή
1	Πράσινο σκουλήκι	Spinetoram	ΕΚ,ΧΜ	+		
		Chlorantraniliprole	ΕΚ, ΧΜ		+	
2	Αφίδες	Acetamiprid	ΕΦ,ΧΜ		+	
		Methomyl	ΕΦ, ΧΜ		+	
		Flonicamid	ΕΦ,ΧΜ		+	
		Sulfoxaflor	ΕΦ, ΧΜ		+	
3	Θρίπας	Tau-Fluvalinate	ΕΦ, ΧΜ		+	
		Lambda-cyhalothrin	ΕΦ, ΧΜ		+	
4	Ιασσίδες	deltamethrin	ΕΦ, ΧΜ	+		
5	Λύγκος	Flonicamid	ΕΦ,ΧΜ		+	
		Tau-Fluvalinate	ΕΦ, ΧΜ		+	
6	Τετράνυχος	Abamectin	ΕΚ, ΧΜ		+	
		Etoxazole	ΕΚ, ΧΜ		+	

* ΕΦ= Ευρέος Φάσματος, ΕΚ= Εκλεκτικό, ΧΜ= Χημικό Μέσο

Z. Προβλήματα που παρουσιάστηκαν στο σύστημα του προγράμματος και προτάσεις βελτίωσης;

Τα προβλήματα στο πρόγραμμα είναι, σε μεγάλο βαθμό, ίδια με αυτά που αναφέραμε και τα προηγούμενα χρόνια. Τα επαναλαμβάνουμε και φέτος:

Ο πιο αδύνατος «κρίκος» του προγράμματος είναι ότι ορίζεται ως φορέας ενημέρωσης των βαμβακοπαραγωγών **στο επίπεδο του Δήμου**, το γραφείο γεωργικής ανάπτυξης του Δήμου. Για το θέμα έχουμε κάνει εκτενή αναφορά και στις προηγούμενες εκθέσεις μας. Οι Δήμοι σ' αυτή την προσπάθεια είναι σαν να μην υφίστανται. Δε γνωρίζουμε τη δράση τους στις άλλες Περιφερειακές Ενότητες, αλλά στην Περιφερειακή μας Ενότητα δε συμμετέχουν ουσιαστικά. Πέραν της ενδεχόμενης αδιαφορίας, πιστεύουμε ότι στο γεωτεχνικό προσωπικό των Δήμων λειτουργεί αποθαρρυντικά (στο να βγει στην πρώτη γραμμή ενημέρωσης) και το χαμηλό επίπεδο γνώσης, περί την καλλιέργεια και φυτοπροστασία του βαμβακιού.

Συμπερασματικά, αν έμενε η ενημέρωση των βαμβακοπαραγωγών στους Δήμους, αυτό δεν θα συνέβαινε ποτέ.

Πιστεύουμε ότι την ενημέρωση των βαμβακοπαραγωγών επί του περιεχομένου των δελτίων, πρέπει να την αναλάβουν οι ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων. Αυτό που κάνει, δηλαδή, η δική μας Διεύθυνση, πρέπει να αποφασισθεί και θεσμικά. Οι ΔΑΟΚ, δηλαδή, να μην περιορίζονται στη σύνταξη των Δ.Γ.Π. και την αποστολή τους στους αποδέκτες. Να τους ανατεθεί η υποστήριξη της βαμβακοκαλλιέργειας σε όλη τη καλλιεργητική περίοδο, δίνοντας έμφαση στα ζητήματα φυτοπροστασίας. Μόνο σε Περιφερειακές Ενότητες με μεγάλη έλλειψη προσωπικού, να αφήνεται, εξ ανάγκης, η ενημέρωση των βαμβακοπαραγωγών στους Δήμους.

Ένα δεύτερο, βασικό πρόβλημα στην εφαρμογή του προγράμματος αποτελεί η **δράση των «αντίρροπων δυνάμεων»**, μιας μερίδας, δηλαδή, του εμπορίου γεωργικών φαρμάκων, που λειτουργώντας αντιδεοντολογικά καταφέρνει να προκαλεί πανικό και να παρασέρνει τους βαμβακοπαραγωγούς σε αχρείαστους και επιζήμιους ψεκασμούς. Στην απόφαση ορίζεται, ως ένας από τους στόχους, η χρήση των καθορισθέντων κατωτάτων ορίων πληθυσμιακής πυκνότητας των επιβλαβών οργανισμών για τη λήψη απόφασης επέμβασης. Στην πράξη αυτό καταστρατηγείται απ' αυτές τις «αντίρροπες δυνάμεις», όπως επανειλημμένα έχουμε αναφέρει.

Τέλος, αναγνωρίζοντας την πολύτιμη συμβολή τους, πρέπει να βρεθεί ένας απλός τρόπος αποζημίωσης των παρατηρητών.

H. Σε τι βαθμό οι παραγωγοί ακολούθησαν τις προτάσεις των Δ.Γ.Π.

Η καθοδήγηση της βαμβακοκαλλιέργειας είναι μια δύσκολη υπόθεση που χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια και επιμονή. Σε καμία περίπτωση δεν αρκεί η έκδοση του Δ.Γ.Π. και η αποστολή του στους αποδέκτες. Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφέραμε ότι η θεωρητικά σχεδιασμένη μεταφορά γνώσεων, από τους Δήμους στους παραγωγούς, απλά δεν λειτουργεί. Για να περάσει το μήνυμα των Δ.Γ.Π. στους βαμβακοπαραγωγούς και να πειστούν να ακολουθήσουν τις υποδείξεις μας, είναι αναγκαία η έντονη και διαρκής παρουσία μας στα χωριά (χωράφια, καφενεία), όπου με επιμονή και υπομονή θα αναλύεται το περιεχόμενο των Δελτίων και θα δίνονται οι απαραίτητες οδηγίες. Στην παραπάνω κατεύθυνση, στην οποία πορευόμαστε από το 2012, δουλέψαμε και φέτος. **Μία δεκαμελής ομάδα γεωπόνων μας**, παράλληλα με τα άλλα τους καθήκοντα, μόχθησαν και φέτος για την καθοδήγηση της καλλιέργειας από τη σπορά μέχρι την συγκομιδή - με νοσοτροπία δουλειάς μέσα στο χωράφι, δίπλα στον βαμβακοπαραγωγό. Μοιράζαμε τα Δελτία Γεωργικών Προειδοποιήσεων, αναλύαμε τον ρόλο των ωφελίμων εντόμων στην αντιμετώπιση των εχθρών του βαμβακιού (ιδιαίτερα του βασικού εχθρού, του πράσινου σκουληκιού) και καλούσαμε τους βαμβακοπαραγωγούς να τα προστατεύουν, αποφεύγοντας τους άσκοπους ψεκασμούς.

Και φέτος, από την αρχή της καλλιεργητικής περιόδου, βάλαμε ως βασικό στόχο να φθάσουμε στον Αύγουστο (που εμφανίζεται η επικίνδυνη 2^η γενιά του πράσινου σκουληκιού), χωρίς ψεκασμούς με εντομοκτόνα και, συνεπώς, με διασωσμένα τα ωφέλιμα έντομα.

Πώς συμπεριφέρθηκαν, λοιπόν, οι βαμβακοπαραγωγοί στις προτάσεις των Δ.Γ.Π.; Τις ακολούθησαν;

Δυστυχώς φέτος, λόγω της ιδιαίτερης εμφάνισης των ιασσίδων και την πιεστική δράση των «αντίρροπων δυνάμεων», αρκετοί παραγωγοί ξέφυγαν από το κεκτημένο της αποφυγής ψεκασμών μέχρι τα τέλη Ιουλίου.

Παρά τις προειδοποιήσεις μας, πολλοί παραγωγοί υπερεκτίμησαν τον κίνδυνο από την αυξημένη παρουσία των ιασσίδων και προχώρησαν από νωρίς σε ψεκασμούς. Όπως τους είχαμε προειδοποιήσει, χωρίς να λύσουν το πρόβλημα των ιασσίδων, έβλαψαν την βιολογική ισορροπία με αποτέλεσμα την έξαρση του τετρανύχου.

Στη συνέχεια, όπως προαναφέρθηκε, η πλειοψηφία των παραγωγών παρασύρθηκε σε λαθεμένους, «προληπτικούς» ψεκασμούς από τις 21-22 Ιουλίου, για την αντιμετώπιση της γενιάς του Αυγούστου.

Μία μειοψηφική κατηγορία των βαμβακοπαραγωγών, που παρέμειναν σχετικά ψύχραιμοι, ψέκασε τις τελευταίες μέρες του Ιουλίου – πρώτες μέρες του Αυγούστου. Κάποιοι καθυστέρησαν αυτόν τον ψεκασμό μέχρι και τις 6-8 Αυγούστου. Σε όλες, σχεδόν, τις περιπτώσεις δεν χρειάζονταν χημικές επεμβάσεις, αφού η προσβολή ήταν πολύ πιο κάτω από το όριο επέμβασης. Αλλά ήταν τέτοιο το κλίμα που διαμορφώθηκε, που χρειάστηκε πολύ κουράγιο για να καθυστερήσουν, έστω, αυτόν τον αχρείαστο ψεκασμό για 10 – 15 μέρες και να τον κάνουν αφού είχε εμφανισθεί η προσβολή.

Υπήρξε και ένα μικρό ποσοστό (5-10%, περίπου), καλά εκπαιδευμένων παραγωγών που δεν προχώρησαν σε χημική καταπολέμηση και πέρασαν τη γενιά αψέκαστοι, όπως ήταν και το σωστό. Το φυσιολογικό για τη χρονιά, έφθασε να μοιάζει με άθλο.

Αυτή η συμπεριφορά φέτος των παραγωγών μας, ήταν μια σαφής υποχώρηση από τα κεκτημένα της περιοχής μας στην αντιμετώπιση της επικίνδυνης 2^{ης} γενιάς του σκουληκιού και θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια για να επανέλθουμε στο σωστό πλαίσιο. Επειδή, δε, αυτός ο πολύ βιαστικός ψεκασμός (20-22 Ιουλίου) ακολουθήθηκε από έναν Αύγουστο με εντελώς υποτονική προσβολή, ανησυχούμε μην καταλήξουν οι παραγωγοί σε λαθεμένα συμπεράσματα. Μη θεωρηθεί ότι ήταν σωστοί οι προληπτικοί ψεκασμοί, αφού στο τέλος όλα εξελίχθηκαν καλά. Για το λόγο αυτό συνεχίζουμε τις συναντήσεις μαζί τους, προκειμένου να τους εξηγήσουμε ότι αυτός ο βιαστικός ψεκασμός ήταν ένα αδιαμφισβήτητο λάθος, που τους έβαλε σε μεγάλο κίνδυνο. Ένα λάθος που δεν πρέπει να επαναληφθεί σε επόμενη χρονιά. Όπως λέγαμε και στις οδηγίες μας, η βιασύνη στην αντιμετώπιση της γενιάς του Αυγούστου δεν έχει σοβαρές συνέπειες τις ήσυχες χρονιές – πολύ περισσότερο στον φετινό Αύγουστο, με την ανύπαρκτη προσβολή.

Εκείνο που μας ανησυχεί, τους λέμε, είναι οι συνέπειες που θα έχει αυτή η βιαστική έναρξη των ψεκασμών σε χρονιά μεγάλης προσβολής. Τονίζουμε πως στη χρονιά της επιδημίας, οι συνέπειες της πρόωρης εξολόθρευσης των ωφελίμων θα είναι πολύ σοβαρές, θα είναι δραματικές. Θα χρειαστούν και πολλοί ψεκασμοί και, στο τέλος, θα έχουμε και μεγάλες ζημιές. Θα επαναληφθούν, τους θυμίζουμε, τα αντίστοιχα ολέθρια αποτελέσματα στην τελευταία επιδημία, του 2012, για όσους παραγωγούς δεν είχαν συμπεριφερθεί τότε με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Γι' αυτό επιμένουμε στην εκπαίδευσή τους, για να προλάβουμε και να αποφύγουμε τέτοιες μεγάλες ζημιές.

Πληροφορούμενοι και οι ίδιοι τις σοβαρές ζημιές σε άλλες περιοχές (βόρειο Έβρο), από το πράσινο σκουλήκι, αναρωτιούνται γιατί εκεί οι παραγωγοί δεν καλύφθηκαν από τις «15ήμερες ασπίδες προστασίας» και δεν λειτούργησαν σωτήρια τα «αποτελεσματικά» εντομοκτόνα. Προβληματίζονται και συμφωνούν στο τέλος ότι ο πολύ δυνατός μηχανισμός εθισμού του πράσινου σκουληκιού απέναντι στα εντομοκτόνα είναι παρών και δεν πρέπει και οι ίδιοι να το διαπιστώσουν, με επώδυνο τρόπο, σε χρονιά επιδημίας. Δηλώνουν μετανιωμένοι που δεν μπόρεσαν και φέτος να διατηρήσουν την ψυχραιμία τους στην κρίσιμη «τελική ευθεία». Με δεδομένο, μάλιστα, ότι η

πλειοψηφία των παραγωγών ακολούθησε τις υποδείξεις μας και έφθασε χωρίς ψεκασμούς μέχρι τις 20 Ιουλίου. Σε μια χρονιά με τόσο χαμηλή προσβολή, που το σύνολο σχεδόν της καλλιέργειας μπορούσε να βγει χωρίς χημικές επεμβάσεις, επαναλήφθηκαν, σε χειρότερο βαθμό, τα γνωστά λάθη. Δηλώνουν ανήμποροι να παραμείνουν ψύχραιμοι στο επίμαχο διάστημα και ζητούν την ακόμα εντονότερη παρουσία μας εκείνη την περίοδο.

Πρέπει, τέλος, να αναφέρουμε και αυτή τη χρονιά, ότι ένα σημαντικό δεδομένο του πλαισίου μέσα στο οποίο επιχειρείται η καθοδήγηση των παραγωγών, είναι η **μειωμένη ικανότητα αφομοίωσης γνώσεων** από μεγάλη μερίδα των αγροτών μας και η, παρεπόμενη, ανάγκη για στενή καθοδήγησή τους, κάθε χρόνο, προκειμένου να κρατηθούν στην «σωστή γραμμή». Είναι απογοητευτικό να το διαπιστώνει κανείς, αλλά, με πολύ σεβασμό και αγάπη για τους παραγωγούς μας, πρέπει να πούμε ότι αυτή είναι η πραγματικότητα. Σε ένα ευεπίδεκτο εκπαίδευσης κοινό, θα αρκούσε η καθοδήγηση και η διανομή των οδηγιών μας μια χρονιά, για να λειτουργήσει με τον σωστό τρόπο επί χρόνια, χωρίς να είναι αναγκαία η συνεχής υπενθύμιση και παρουσία μας.

Θ. Προτάσεις βελτίωσης των Δ.Γ.Π. και των οδηγιών φυτοπροστασίας της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής

Επαναλαμβάνουμε, ουσιαστικά, προτάσεις που είχαμε κάνει και τις προηγούμενες χρονιές.

Αναφερόμαστε, κατ' αρχάς, στα χαρακτηριστικά που θεωρούμε ότι πρέπει να έχουν τα Δ.Γ.Π. για να πετύχουν το σκοπό τους, που είναι, πρώτα απ' όλα, να διαβαστούν από τους βαμβακοπαραγωγούς. Για να διαβαστεί, όμως, ένα Δελτίο θα πρέπει να είναι ελκυστικό, λιτό, περιεκτικό και σύντομο. Δεν πρέπει να ξεχνούμε το μορφωτικό επίπεδο πολλών παραγωγών μας και, επομένως, πρέπει μονίμως να μεριμνούμε για την απλότητα του τρόπου που θα απευθύνουμε τα μηνύματά μας. **Δεν πρέπει να παρασυρόμαστε σε ένα «μεταξύ μας διάλογο», που μας δίνει την ψευδαίσθηση επικοινωνίας με την κοινωνία, αλλά δεν προσλαμβάνεται από τους αγρότες μας, αφού δεν μπορούν να τον παρακολουθήσουν.**

Για το περιεχόμενο των Δελτίων, θεωρούμε ότι πρέπει να επικεντρώνεται στο κυρίαρχο επιβλαβές έντομο. Η αναλυτική αναφορά στους υπόλοιπους δευτερεύοντες εχθρούς, όχι μόνο επιβαρύνει το κείμενο, αλλά δημιουργεί και μια αίσθηση στον παραγωγό ότι περιβάλλεται από αμέτρητους εχθρούς - κινδύνους και είναι, συνεπώς, πολύ δύσκολη ή ανέφικτη η αποφυγή των πολλών ψεκασμών. Τους δευτερεύοντες εχθρούς δεν τους αγνοούμε, αλλά δεν τους εξομοιώνουμε με το πράσινο σκουλήκι (ή και το ρόδινο, όπου ενδημεί). **Στο κέντρο της προσοχής μας πρέπει να βρίσκονται τα ωφέλιμα έντομα, το καλύτερο και δωρεάν «φυσικό εντομοκτόνο».** Πρέπει να γίνεται εμφαντική αναφορά στην ανάγκη να τα προστατεύουμε και να φροντίζουμε να εγκατασταθούν και να αναπαραχθούν απρόσκοπτα στις φυτείες μας.

Πιστεύουμε, τέλος, ότι **πρέπει να αφαιρεθεί η, δημοσιοϋπαλληλικής νοοτροπίας, ευθυνόφοβη παράγραφος, που αναφέρει ότι την ευθύνη της τελικής απόφασης την έχει ο βαμβακοπαραγωγός.** Τη στιγμή που και όταν αναλαμβάνουμε την ευθύνη των υποδείξεών μας, δυσκολευόμαστε να ισορροπήσουμε τις αντίρροπες δυνάμεις, πόσο αποτελεσματικοί μπορούμε να είμαστε όταν εμφανιζόμαστε «νίπτοντες τας χείρας μας»;

Προτάσεις βελτίωσης των Οδηγιών Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας στη Βαμβακοκαλλιέργεια.

Για τις οδηγίες ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας ισχύουν οι παρατηρήσεις που κάναμε τα προηγούμενα χρόνια. Όπως η ανάγκη να είναι σύντομες και απλές, ώστε να μπορούν να γίνουν κατανοητές και να διαβαστούν από τους παραγωγούς. Όπως έχουν οι οδηγίες, παρόλο που το περιεχόμενό τους είναι επιστημονικά σωστό και χρήσιμο, δεν διαβάζονται από τους παραγωγούς. Πιστεύουμε ότι τα όσα διαλαμβάνονται, πρέπει να αποδοθούν με άλλο τρόπο, σε άλλη μορφή και όχι όπως είναι κωδικοποιημένα. Οι παραγωγοί, γενικώς, δεν διαβάζουν πολυσέλιδες οδηγίες. Όπως γνωρίζετε, εμείς εκδίδουμε συνοπτικά, εκλαϊκευμένα φυλλάδια και, πολλές φορές, ούτε και αυτά τα διαβάζουν - θέλουν την προφορική, εκ του σύνεγγυς, καθοδήγηση.

Προτείνουμε η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής, να επεξεργαστεί έναν άλλον σύντομο Οδηγό Καλλιέργειας και Φυτοπροστασίας, στον οποίο, μεταξύ των άλλων, θα γίνεται επίμονη και διεξοδική ενημέρωση για τα ωφέλιμα έντομα (με φωτογραφίες και αναφορά στη δράση τους ως αρπακτικών των επιζήμιων εχθρών του βαμβακιού), το οποίο θα εκτυπωθεί από το Υπουργείο σε πολλά αντίτυπα και θα διανέμεται στους βαμβακοπαραγωγούς από τις ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων. Παλαιότερα εκδίδονταν ένας τέτοιος οδηγός από τον Οργανισμό Βάμβακος. Σε περίπτωση που θεωρηθεί δύσκολη η έκδοσή του, επανερχόμαστε στην, πολλές φορές διατυπωθείσα, πρότασή μας: **Να τυπωθεί, τουλάχιστον, μια αφίσα με τα ωφέλιμα έντομα της βαμβακοκαλλιέργειας**. Μία τέτοια αφίσα, θα βοηθήσει τη δράση μας για πολλούς λόγους, τους οποίους αναφέραμε τα προηγούμενα χρόνια.

Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για την υιοθέτηση της πρότασής μας να αναρτάται, στη θέση των Δ.Γ.Π., η ετήσια έκθεση αξιολόγησης που συντάσσει κάθε ΔΑΟΚ, ώστε να αποτελεί πηγή χρήσιμης πληροφόρησης και μελέτης για τα συμβαίνοντα στις διάφορες βαμβακοπαραγωγικές περιοχές της χώρας. Ολοκληρώνεται, έτσι, η επωφελής ώσμωση πληροφοριών που πετυχαίνεται με την ανάρτηση των Δ.Γ.Π. κατά τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου. Πέρυσι καθυστέρησε, όμως, η ανάρτησή τους και έγινε σε μια εποχή (τέλη Ιουνίου), που υπήρχε φόρτος εργασίας για την καθοδήγηση της καλλιέργειας. Και ίσως δεν υπήρχε η άνεση χρόνου για να μελετηθούν, δεδομένου ότι αναρτήθηκαν και ομαδικά. Προτείνουμε στο εξής η ανάρτηση να γίνεται με την λήψη της αξιολόγησης κάθε ΔΑΟΚ, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα της καλύτερης, προοδευτικής μελέτης τους και της πιθανής άντλησης χρήσιμων συμπερασμάτων και καλών πρακτικών προς εφαρμογή, για την επόμενη καλλιεργητική περίοδο. Επίσης, αναρτώμενες οι αξιολογήσεις θα λειτουργούν ως παρότρυνση και για όσες ΔΑΟΚ καθυστερούν, για όποιους λόγους, να στείλουν την αξιολόγησή τους, να επισπεύσουν την αποστολή τους.

Με σκοπό την διαρκή εκπαίδευση των βαμβακοκαλλιεργητών, εδώ και 5 χρόνια, έχουμε αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Π.Ε. Σερρών (θέση εκδηλώσεις), την ομιλία – παρουσίαση για την καλλιέργεια και την φυτοπροστασία του βαμβακιού, που παρουσιάσαμε σε πολλές ενημερωτικές συναντήσεις μας, με τους παραγωγούς του νομού μας.

Κλείνουμε επισημαίνοντας, για μια ακόμη φορά, αυτό που πολλές φορές έχουμε αναφέρει: ότι το πιο σημαντικό στο Π.Γ.Π. για την βαμβακοκαλλιέργεια, είναι να διδαχθούν οι παραγωγοί και να συνειδητοποιήσουν την τεράστια σημασία των ωφελίμων εντόμων. Στόχος δύσκολος, που στην περιοχή μας, χρειάστηκε επίμονη και συνεχής προσπάθεια τριών δεκαετιών, χωρίς να έχει απόλυτα επιτευχθεί. Φυσικά μειώθηκαν σε έναν, περίπου, οι 6-7 ετήσιοι ψεκασμοί που θεωρούνταν παλιά δεδομένοι για την καλλιέργεια του βαμβακιού - με ότι συνεπάγεται αυτή η μεγάλη επιτυχία για το κόστος της καλλιέργειας αλλά και από άποψη περιβαλλοντικής ωφέλειας (με την κατάργηση τόσων ψεκασμών σε μια βασική εκτατική καλλιέργεια, που απλώνεται σε εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα). Χρειάζεται, όμως, κάθε χρόνο επίμονη προσπάθεια για να μην «κατρακυλήσουν πάλι τα πράγματα» και για να γίνουν κατανοητές οι οδηγίες μας στην πλειοψηφία των παραγωγών, ώστε να τις εφαρμόζει συνειδητά. Γιατί, στις περισσότερες περιπτώσεις, στις κοινωνίες των χωριών οι πολλοί απλώς ακολουθούν την μειοψηφία των πρωτοπόρων καλλιεργητών που, έχοντας κατανοήσει τα πράγματα, επηρεάζει και καθοδηγεί τις συμπεριφορές των υπολοίπων παραγωγών.

Επισυνάπτονται:

Ένδεκα (11) πίνακες μετεωρολογικών στοιχείων

**Ο Διευθυντής
Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής**

Λεωνίδας Β. Βαρούδης